

RADA
PRO ROZHLASOVÉ A TELEVIZNÍ
VYSÍLÁNÍ

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání

Škrétkova 44/6, 120 00 Praha 2

Tel.: + 420 274 813 830 / Fax: + 420 274 810 885

www.rrtv.cz

Jedn. Identifikátor 312382-RRTV

Naše č. j. RRTV/11124/2019-vra

Vyřizuje: Analytický odbor

Datum, místo 19. září 2019, Praha

Odpověď na žádost o poskytnutí informací dle zákona č. 106/1999 Sb.

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání (dále jen Rada) obdržela dne 9. září 2019 pod č. j. RRTV/10887/2019-vra Vaší žádost o zodpovězení celkem 11 otázek pro účely „výzkumu spolufinancovaného vládami Víšegrádkých zemí“. Odpověď na tyto otázky požadujete na základě zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

Informací ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb. se dle § 3 odst. 3 tohoto zákona rozumí jakýkoliv obsah nebo jeho část v jakémkoliv podobě, zaznamenaný na jakémkoliv nosiči, zejména obsah písemného záznamu na listině, záznamu uloženého v elektronické podobě nebo záznamu zvukového, obrazového nebo audiovizuálního.

Předmětem Vašich dotazů s výjimkou bodu č. 1 nejsou informace ve smyslu zákona č. 106/1999 Sb., neboť se dotazujete především na názory a postoje Rady, nikoliv na konkrétní, zaznamenané informace, jež by bylo možno poskytnout. Dle § 2 odst. 4 zákona č. 106/1999 Sb. se povinnost poskytovat informace netýká dotazů na názory, budoucí rozhodnutí a vytváření nových informací. I přes tuto skutečnost však níže uvádíme odpovědi k jednotlivým otázkám.

Ad 1.

Celková výše platu nejvýše postaveného člena Rady v roce 2019 není známa, neboť kalendářní rok 2019 doposud neuplynul. Měsíční plat předsedy Rady pro rozhlasové a televizní vysílání činí 99 200 Kč hrubého, tj. celkem 892 800 Kč hrubého za prvních 9 měsíců roku 2019.

Ad 2.

Pojmy objektivita a vyváženost jsou neurčité právní pojmy. Rada má však za to, že objektivita a vyváženost jsou pojmy běžně užívané a relativně snadno srozumitelné a jejich obsah lze považovat za obecně známý, nicméně Rada interpretuje pojem objektivní jako věcný, nestranný, nepředpojatý, neutrální, správný, úplný, přesný, předmětný, držící se faktů. Principy objektivit a vyváženosti tak zpravidla jsou fakticita a nestrannost, přičemž fakticity se dosahuje věcnou správností a relevancí (významností) a nestranností vyvážeností a neutralitou.

Dle rozsudku Nejvyššího správního soudu č. j. 3 As 6/2010 pak „dle odborné literatury lze zásadou objektivit rozumět znak zpravodajství, „které se pokouší věcně, nestranně a nemanipulativně oddělit zprávu od komentáře“. Ústřední charakteristikou takového postupu je „zásadní ověřování pravdivosti výpovědi“. Zásada objektivit předpokládá referování bez emocí a používání neutrálních výrazů (Michael Kunczik: *Základy masové komunikace*, Karolinum, Praha, 1995, s. 111). Pojem objektivita tedy v sobě zahrnuje hned několik aspektů, z nichž za rozhodné považuje Nejvyšší správní soud správnost (či přesnost), tzn. že zpráva odpovídá skutečnosti, transparentnost, tj. že žurnalista uvádí své informační prameny, a věcnost, tj. že novináři do zprávy nevkládají svá vlastní hodnocení – blíže srov. Schulz/Reifová a kol.: *Analýza obsahu mediálních sdělení*; Karolinum; Praha; 2004; s. 52 a násl. Nevyvážeností je pak třeba rozumět skrytou formu stranickosti, kdy jsou v určité kontroverzní situaci některé názory potlačovány ve prospěch názorů jiných. Jinými slovy spočívá zásada vyváženosti v požadavku na „rovnoměrné zastoupení politických alternativ, co do rozsahu a úpravy zpravodajství“.

Ad. 3

Je nutno konstatovat, že otázka je poněkud zjednodušující a vytržená z komplexní praxe mediální analýzy, resp. není zřejmé, proč dotaz směřuje právě a pouze na kontextuální kritéria, která jsou jen jedním z řady zvažovaných parametrů. Na tomto místě je nezbytné odkázat na teoreticko-metodologická východiska mediálních studií. Na jednotlivé typy mediální analýzy, které se uplatňují s ohledem na sledovaný cíl analýzy, na typ monitorovaného obsahu a rovněž pak na rozsah zahrnutého obsahu. Jiná pravidla platí pro analýzu jednotlivého, uzavřeného obsahu (například reportážního příspěvku) a jiná pro analýzu veškerého zpravodajského a politicko-publicistického obsahu vysílaného na jednom televizním programu například po dobu několika týdnů. Podle účelu analýzy se volí různé metody kvalitativní analýzy, kvantitativní analýzy nebo kombinace obou přístupů.

Ad. 4

K této otázce je možné zopakovat, co bylo uvedeno u otázky předcházející. Rada ve své praxi uplatňuje všechny dostupné metody analytické práce, interpretace textu atd. Do jediné odpovědi nelze „zestručnit“ odbornost, kterou absolventi mediálních studií získávají několik vysokoškolských semestrů.

Ad. 5

Tato interpretace je problematická. Smyslem vyváženosti je, aby divák získal informace, které zahrnou všechny relevantní pohledy a fakta k nastolenému tématu. Pouhá obrazová přítomnost protistrany divákovi neumožňuje, aby si vytvořil k tématu vlastní, nezávislý názor. Mnohdy dokonce ani umožnění promluvy protistrany není zárukou vyváženosti. Jde například o situaci, kdy prostor je ve srovnání s vyjádřením první oslovené „strany“ nepřiměřený, a to rozsahem a zejména relevancí. Někteří žurnalisté dosahují vyváženosti pouhou prezentací „protistrany“, aniž by jí umožnili řádně formulovat stanovisko k diskutované problematice. Dalším nešvarem je, když žurnalista „protistraně“ klade irelevantní otázky. Tzn. že „protistranu“ nenechá hovořit skutečně k věci tak, aby její názor byl reálnou protiváhou k vyjádření první „zúčastněné strany“. Vyjádření „protistrany“ lze i záměrně znehodnotit. Například tím, že je vystoupení „protistrany“ provázeno ilustračními záběry nebo audiálními výrazovými prostředky, které vystoupení shazují nebo vrhají do nepříznivého světla. Atd.

Ad. 6

Pro RRTV je primární otázkou, o jakém formátu pořadů je řeč. RRTV vyhodnocuje dodržování standardů objektivity a vyváženosti ve formátech pořadů, jejichž funkcí je diváka informovat (zpravodajství, politické diskusní pořady, publicistika). Například v zábavních pořadech, ačkoli se mohou věnovat tématům, která mohou být předmětem obzvláště významné politické kontroverze, se objektivita a vyváženost nesleduje.

K otázce toho, kdy je na místě přistoupit k uplatnění regulace, se opakovaně vyjádřil i Ústavní soud. Například v nálezu I. ÚS 4035/14: *„40. Teprve tehdy, když se takto chápaný svobodný projev dostane do konfliktu s jinými právními statky chráněnými ústavním pořádkem nebo zákony vydanými za účelem, pro který lze svobodný projev omezit ve smyslu čl. 17 odst. 4 Listiny (jde o práva a svobody druhých, bezpečnost státu, veřejnou bezpečnost, ochranu veřejného zdraví a mravnosti), nastanou podmínky pro to, aby byl zkoumán sledovaný účel konkrétního programu, způsob a druh zpracování tématu, jakož i programem dosažený či předpokládaný účinek.“*

Ad. 7

Provozovatelé vysílání jsou profesionálové ve svém oboru a regulátor vychází z toho, že disponují odborníky, zpravidla právníky, kteří zabezpečí, aby ve vysílání nedocházelo k porušování zákona, a to jak v oblasti objektivity, tak v dalších oblastech, které jsou předmětem regulace. A pro případ, kdy dojde k odlišnému výkladu či chápání toho, co je již spáchaným přestupkem, disponuje zákon o provozování rozhlasového a televizního vysílání institutem upozornění na porušení zákona. Jeho smyslem je předat provozovateli informaci, že jednáním, kterého se dopustil, překročil konkrétní zákonné ustanovení. Provozovatel se tak může na příště stejného jednání vyvarovat a předejít riziku finanční sankce.

Ad. 8

Tato otázka je poněkud problematická ve své srozumitelnosti. (Značně matoucí je třikrát obsažený termín „standard“.) Je-li ovšem jejím smyslem dotaz, s jakým předstihem před zasedáním se členové Rady seznamují s materiály, které budou na jednání projednávat, pak je odpovědí jeden týden. V daném kontextu je ovšem třeba podotknout, že „jednou věcí“ se Rada zabývá hned několikrát. Na poprvé se na zasedání

seznamuje s analýzou a dalšími vstupními podklady. Rozhodne-li, že v dané věci zahájí řízení o přestupku, pak se věcí znovu zabývá při provádění důkazů a konečně naposledy, když ve věci rozhoduje. (Celý proces trvá několik měsíců.)

Ad. 9

K žádosti o podání vysvětlení Rada přistupuje v případech, kdy neshledala důvody k zahájení správního řízení, ale považuje za užitečné získat vyjádření provozovatele k určité nejasné otázce. Ve Vámi uvedeném konkrétním případě Rada obdržela odpověď provozovatele, která byla v kontextu nastolené otázky dostačující.

Tážete se, zda Rada „vnímá jako součást svojí role regulátora za jakýchkoli okolností věřit v dobrou vůli provozovatele vysílání“. Takto ovšem ve skutečnosti otázka nestojí. V souvislosti s ní je třeba odkázat na základy právní vědy, zejména pak na zásady správního trestání a přestupkového práva. Upozornit je nutno například na právní zásadu in dubio pro reo, a pak samozřejmě i na další skutečnosti související s právní stránkou věci, jakou je například nutnost prokázání naplnění materiální stránky přestupku.

Ad. 10

Je-li pro potřeby Rady zpracovávána analýza jakéhokoli audiovizuálního obsahu (reportáž, reklama, film, upoutávka), pak je vždy vyhotovována komplexně, tj. vyhodnocuje, zda v souvislosti s ní neexistuje podezření na porušení kteréhokoli zákonného ustanovení (dle zákona č. 231/2001 Sb. a zákona č. 40/1995 Sb.). Pokud by Rada pojala podložené podezření na porušení některého ze zákonných ustanovení, pak by samozřejmě zahájila řízení o přestupku.

Ad. 11

Rada o učinění podobného veřejného prohlášení neuvažovala.

S pozdravem

Ivan Krejčí

předseda Rady
pro rozhlasové a televizní vysílání
elektronicky podepsáno